

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

Artykuł "15 Skolsk hldka. Kvtnov..."

Liczba stron oryginału

2

Liczba plików skanów

3

Liczba plików publikacji

3

Sygnatura/numer zespołu

TR 031.084

Data wydania oryginału

Ok. 1910

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY

KULTURA+

byly „úlevy“ v docházce školní, či že vlastně osmi-
letá školní povinnost zkrácena byla na sedmiletou,
dle přání klerikálů a všech nepřátel lidového vzdělání.

Úlevy jsou dnes velice důležitým zjevem v našem
školství a nutno s několika stran o nich přemýšlet.
V první řadě jde o význam školního vzdělání pro ži-
vot chudých lidí vůbec. To poznání, že vzdělanější
člověk dovede se chytřeji a úporněji bití se životem,
dnes jest skoro všeobecné. Zejména uvědomělé vrstvy
chudého lidu dobře jsou si toho vědomy. Proto také
byli jsme před několika lety svědky toho významného
faktu, že zejména organizace sociálně demokratické
zdvihaly protesty proti zpátečnickým prováděcím před-
pisům zemské školní rady, a že předloni postavily se
četnými schůzemi proti návrhu klerikálních agrárních,
aby školní docházka v Rakousku zkrácena byla na
šest let. Uvědomělí lidé žádají naproti tomu, aby
školní povinná docházka byla prodloužena na devět
roků, jak žádá také program naší strany. A tu při-
hází se taková divná okolnost: Na jedné straně pro-
testují rodiče proti snahám za zkrácení školní docház-
ky, a na druhé straně vyžadují pro své děti úlevy,
zkracující je tak sami o školní vzdělání. Užívají vy-
moženosti klerikalismu k neprospěchu svému a svých
dětí. Chceme ovšem uznati i ty důvody, kterými nám
rodiče dokazují, jak děti jejich potřebují úlevy. Jest
to především chudoba, která nutí rodiče posílati již
mladé děti na práci za plat nebo za živobytí. Toť
velmi závažná okolnost, nutno však i tu míti na pa-
měti a připomenouti, že se zlo, bída jenom zvětšuje
a protahuje, když dítě bude málo vzděláno, když v ži-
votě bude málo uvědoměno, když nedovede hledat pak
cesty za zlepšením svého postavení.

Víme ale ze zkušenosti, že vyžadují rodiče úlev
pro své dítky většinou z neporozumění školskému
vzdělání, že vyžadují si úlevy, aniž by byli nuceni,
tak, aby prostě děti úlevu měly, aby nemusely chodit
do školy. Tu jest ovšem co činiti s nevzdělaností,
s neuvědomelostí, a jest ponecháno a naskytuje se
vzdělávacím činitelům, aby vychováli tyto neuvědomělé
tak, aby oni sami pak přáli vychování a vzdělání
svých dětí.

Velmi zajímavou okolností úlev jest, že jsou úlevy
namnoze k tomu dobré, aby mohli hospodáři najímati
děti k polním pracím, pasení dobytka a pod. za denní
plat nebo stravu. Tyto děti nekonají práci nijak lehkou,
nijak prospěšnou mladým tělům — což má význam —
pracují lacině, neorganizují se a nežadají na hospo-
dářích náležitého platu a slušného zacházení. Velcí
hospodáři a velkostatkáři nestydí se zaměstnávat po
celé jaro, léto až do podzimu několik takových škol-
ních dětí, dohromady po Čechách sta a sta. Tak
školní děti, nerozumnější ještě životnímu boji, stávají
se konkurenty dospělých dělníků, žádajících řádné
mzdy a pracovní doby. Jsou konkurenty vlastních ro-
dičů, bratrů třeba, a přece rodičové dávají je k země-
dělské práci najímati. Bylo by tu nutno zase si při-
pomenouti, že někde do jisté míry můžeme takové
jednání omluviti chudobou. Však děje se tak většinou
z neporozumění škole, a také z neporozumění, co jest
zdravého a škodlivého rozvoji dětského těla. Jest
samozřejmo, že nemůže být dobré mladému, dvanácti-
a třináctiletému tělu, když ráno ve čtyři hodiny vstává,
celý den těžce pracuje a večer v devět a deset hodin
uléhá, den jak den. Pozorováním školních dětí jest
zjištěno, že malý rozvoj těla má vliv i na nedokonalý
vývin duševních schopností. A to pozná dobře učitel,
když mu v listopadu přijdou „úleváci“.

Možno říci, že učitelé nejvíce se děsí mravní ná-
hazy, jež na „úleváky“ čeká, zejména na ty, kteří jsou
najímáni k zemědělské práci. Málo kdy se vrátí ta-
kový „úlevák“ do školy takový, jako odešel, a čistýma,
prostýma, dětskýma očima, s živým zájmem pro vyučo-
vání, s přichylností k učiteli. Oči jejich jsou už zka-
lené, nepřímé, mnohomluvné, zájem pro vyučování není
čistý a bezprostřední, vždy jest sklon k mnohosmysl-
nosti i pusté kluzkosti. Na konec jest to zcela pocho-
pitelné, děti se staly obětí okolí. Vždyť znáte ty řeči,
jaké se mluvívaly v pracujícím davu na poli, znáte ne-
stoudnost nadávek tu vyslovovaných, nevážanost a přá-
hlednost dvojmyslných nápadů. K tomu si přimyslete
život doma, ve statku, společný nocleh školních dětí
s dospělou čeledí obého pohlaví a placení kořalkou,
které jest na tak mnohých statcích u nás ve zvyku, a
utvoříte si přibližnou představu morálního nebezpečí,
hroziícího „úlevákům“.

Mezi lidmi, kteří rozumějí prospěchu školy, po-
třebám lidového vzdělání, škodlivosti tělesné práce
dětské, jest silný odpor proti úlevám, však málo vý-
sledný. Úlevy povolují okresní školní rady na žádost
místních školních. Za dnešního klerikálního a agrár-
ního kursu není naděje, že by se úlevy u školních
úřadů, i když by byly důvody, odpíraly. Je, pravda,
v Čechách několik místních školních rad, které příči-
něním učitelů se usnesly o úlevy vůbec nežádat. Zjev
ten však jest řídký a nestálý. Zjev bude odstraněn
tehdy, až bude odstraněn zákon, kterým jest zaveden.
To musí být suazením politického pokroku. Nutno
však i nyní bojovati proti úlevám, a to především tak,
že jich rodiče neužívají. A i když už má dítě úlevu
a pomohlo rodičům obdělati kousek pole, nechtě nezů-
stává doma, nechť nezneužívá úlevy k obcházení, nechť
není zneužívána úleva k nepatrné práci, k nepatrnému
prospěchu, zatím co veliký prospěch ze školního vy-
učování jde mimo dítě, aniž by obohacoval a ztracel
jeho duševní život. Každá hodina ve škole ztrá-
vená má pro život význam. Učitelé s radostí uvítají
úleváka, byť by byl i řídkým hostem.

pl.

Školská hlídka. 34.84

Květnová.

Počátkem měsíce května vyprázdní se nejvyšší
třídy našich venkovských obecných škol namnoze do
poloviny, odejdou z nich žáci dvanáctiletí, třináctiletí,
kteří již chodili šest let do školy, a nyní dostali
úlevu. Nebudou choditi do školy celý květen, čer-
ven, červenec, září a říjen. Úlevu dostanou dvakrát,
a tak zkrátí se jejich školní docházka o celých osm
měsíců, takřka o jeden školní rok. Obráceně zase
trvá rok řádného vyučování v nejvyšší třídě obecné
školy na venkově vlastně jen zimní měsíce, když školy
navštěvují i „úleváci“. Za dobu šesti měsíců má učitel
s dětmi své třídy probrati látku, na níž vlastně jest
rozměřen čas jednoho roku. Nežli však k té se do-
stane, musí mnoho opakovati, neboť „úleváci“ hodně
k vyučování potřebných věcí zapomnou. Jest proto
v takové třídě s úleváky v zimě opravdu vřelá a plná
práce, avšak napolo nadarmo, neboť za druhý půl
roku, kteron ztráví „úleváci“ ve chlévech, na polích,
v práci i lelkování po vsi, mnoho zapomenou.

„Úlevy v docházce školní“, jak se vlastně jme-
nou, jsou stinným úkazem v našich školách. Jsou
vlastně výbojem reakce a ústupkem reakci. Když byl
vydán základní zákon o našem říšském školství v roce
1889, ustanovoval povinnou docházku školní na osm
roků. To bylo ustanovení z prvních dob, pěkných dob
měšťáckého svobodomyslnictví. Pak zdvihala hlavu re-
akce, měšťáci ztráceli na svobodomyslnosti, a tak
„novellou“ k říšskému zákonu o školách vydanou
r. 1883 byl tento zákon zhoršen, pokud se týče do-
cházky školní zhoršen tím způsobem, že zavedeny

*Doporučuje
našim rodin*

firi

*Král &
Praha, Jina*

Látky na damské šaty. Látky. Bílé zboží. Stoly

*Levné a pevné ceny. Nejpečlivěji
zdarma*

**Tisíce
Koberce**

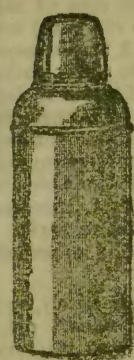
v odborném závodě pro čalounictví

ARNOOLD

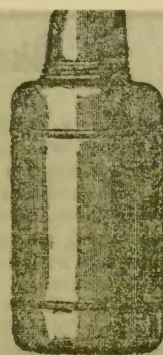
PRAHA 475.I., roh Kožné a Melnické

Láhve „Thermos“

od K 6-75 výše.

**Konvice „Thermos“
Nádoby „Thermos“
pro pokrmy.**

„THERMOS“

jest nepostradatelný pro turisty, cestující, automobilisty, myslivce, vojsko, dělníky, nemocné, ležící se v lázních, výživu a ošetřování dětí.

Výhradní zastupitelství pro Čechy

a firmy

2637

Hynek Gottwald v Praze.

„Thermos“ obdrželi lze ve všech odborných závodech.

Cenníky zdarma a vyplaceně. — Překupníci obdrží značné výhody.